

ผลของการใช้สื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) ต่อความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ของมารดาหลังคลอดชาวพม่า

Effects of Using Bilingual Breastfeeding Video Media (Burmese-Thai) on Knowledge, Attitude and Breastfeeding Behavior among Burmese Postpartum Women

พุททชาต เจริญศิริวิไล* ศศิมา ฤทธิเนตร**

Puttachard Charoensirivilai,* Sasima Ritnat**

* วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ กรุงเทพมหานคร

* Royal Thai Navy College of Nursing, Bangkok

** โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า กรุงเทพมหานคร

** Somdech Phra Pinklao Hospital, Bangkok

* Corresponding Author: puttachard.c@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้สื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) ต่อความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอดชาวพม่า กลุ่มตัวอย่าง คือ มารดาหลังคลอดชาวพม่าที่มารับบริการในแผนกหลังคลอดของโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า และโรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 32 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) สื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) 2) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 3) แบบสอบถามความรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 4) แบบสอบถามทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และ 5) แบบประเมินพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ ได้ค่า IOC ทุกข้อ เท่ากับ 0.67 - 1 และหาความเที่ยงโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.76, 0.72 และ 0.87 ตามลำดับ ทำการเก็บข้อมูลก่อนและหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์ วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอดชาวพม่าโดยใช้สถิติ Paired t-test

Received: April 18, 2023; Revised: May 13, 2023; Accepted: May 22, 2023

ผลการศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ภายหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) ในมารดาหลังคลอดชาวพม่าสูงกว่า ก่อนการใช้สื่อวีดิทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) แสดงให้เห็นว่าสื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) สามารถนำไปใช้เป็นการสอนเพื่อส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสตรีชาวพม่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: สื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา ความรู้ ทักษะ พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มารดาหลังคลอดชาวพม่า

Abstract

The purpose of this quasi-experimental research was to examine the effects of using bilingual breastfeeding video media (Burmese-Thai) on knowledge, attitude and breastfeeding behavior among Burmese postpartum women. The research sample consisted of 32 patients who received care from postpartum unit at Somdech Phra Pinklao hospital and Somdej Pranangchaosirikit hospital. Research instruments included 1) bilingual breastfeeding video media (Burmese-Thai) 2) a personal profile recording form 3) a questionnaire on knowledge of breastfeeding 4) a questionnaire on attitude and 5) a breastfeeding behavior assessment tools. All instruments were reviewed for content validity by a panel of experts. The questionnaires and assessment tools were validated in terms of content and the index of Item-Objective Congruence (IOC) was 0.67 - 1. In addition, instruments for collected data were the knowledge test, attitude test and behavior test which were tested for reliability at 0.76, 0.72, and 0.87, respectively. Data were collected before and after watching the video and analyzed by using paired t-test.

The results revealed that after receiving bilingual breastfeeding video media (Burmese-Thai), the mean score of knowledge, attitude and the breastfeeding behaviors among Burmese postpartum women were higher than before watching the video. ($p < .001$). The findings of this study indicated that using bilingual breastfeeding video media (Burmese-Thai) could help Burmese postpartum women to gain knowledge, attitude and breastfeeding behavior effectively.

Keywords: bilingual breastfeeding video media, knowledge, attitude, breastfeeding behavior, Burmese postpartum women

ความเป็นมาและความสำคัญ ของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการแข่งขันทางธุรกิจอย่างรวดเร็วซึ่งมีความต้องการแรงงานเป็นจำนวนมาก ทำให้มีแรงงานต่างด้าวจากหลากหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียนเข้ามาทำงานและตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย จากข้อมูลสถานการณ์แรงงานต่างด้าว ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ประเทศไทยมีแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานทั่วราชอาณาจักร จำนวนทั้งสิ้น 1,425,809 คน โดยพบว่ามีแรงงานจากประเทศพม่ามากที่สุด จำนวน 840,618 คน คิดเป็นร้อยละ 58.96 ของกลุ่มแรงงานต่างด้าว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มประชากรที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ โดยเป็นแรงงานต่างด้าวเพศชาย จำนวน 476,296 คน เพศหญิงจำนวน 364,322 คน¹ คิดเป็นร้อยละ 56.66 และ 43.34 ตามลำดับ แรงงานพม่าที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยเป็นกลุ่มประชากรที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ จึงมีปัญหของการตั้งครรภ์ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และทำให้อัตราการคลอดมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นถึงร้อยละ 73.4² และคาดว่าในแต่ละปีจะมีทารกที่เกิดจากแรงงานข้ามชาติทั่วประเทศประมาณ 42,000 - 98,000 คน³

จากปัญหาในการเข้าถึงการบริการทางสุขภาพ ข้อจำกัดด้านภาษา การสื่อสาร และวัฒนธรรม²⁻⁴ ทำให้แรงงานข้ามชาติโดยเฉพาะหญิงตั้งครรภ์ชาวพม่าที่มีปัญหาในการใช้ภาษาไทยไม่สามารถทำความเข้าใจในสิ่งที่ผู้ให้บริการทางสาธารณสุขสอบถามหรืออธิบายได้ จึงเกิดเป็นอุปสรรคต่อการดูแลสุขภาพ³ การให้ความรู้ ความช่วยเหลือ หรือคำแนะนำในการปฏิบัติตัวทั้งขณะตั้งครรภ์ ขณะคลอด^{3,5} และหลังคลอด รวมถึงความรู้ในการเลี้ยงดูลูกด้วยนมแม่แก่หญิงชาวพม่าได้ ประกอบกับความเชื่อทางวัฒนธรรมดั้งเดิมเกี่ยวกับ

การดูแลตนเองหลังคลอดของสตรีชาวพม่าที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพของทั้งตนเองและลูก เช่น ความเชื่อที่ว่านมในเต้านมครั้งแรกเป็นนมที่ไม่ดีจึงไม่ให้ทารกดูด และให้ทารกดูดน้ำฝิ่งแทนในช่วงที่นมแม่มยังไม่ไหล⁶ ซึ่งทำให้ทารกเสี่ยงต่อการติดเชื้อแบคทีเรีย⁶ การให้อาหารเสริมแก่ทารกในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม โดยเริ่มให้เมื่อทารกอายุ 3 เดือน และให้นมกล่องเมื่อทารกอายุ 6 - 7 เดือน เมื่อมีปัญหาหิวนมแตกก็ปล่อยให้หายเองตามธรรมชาติ² โดยไม่ได้แก้ไขหรือดูแลอย่างเหมาะสมเกิดเป็นผื่นแดงที่เต้านมทำให้ไม่สามารถให้นมลูกได้ ส่งผลให้ทารกได้รับน้ำนมไม่เพียงพอขาดอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย ไม่ได้รับภูมิคุ้มกันจากนมแม่ พัฒนาการล่าช้า หรือเกิดภาวะตัวเหลืองตามมา มีอาการภูมิแพ้หรือหอบหืดในทารก ก่อให้เกิดการเจ็บป่วยของทารกที่ต้องมารับการรักษาในโรงพยาบาล กลายเป็นภาระค่าใช้จ่ายทั้งต่อครอบครัวมารดาหลังคลอด ชาวพม่า โรงพยาบาล และระบบสาธารณสุขเพิ่มมากขึ้น ซึ่งโดยปกติแรงงานชาวพม่าที่เข้ามาทำงานอย่างถูกกฎหมายจะมีสิทธิใช้บริการสาธารณสุขภายใต้ระบบประกันสุขภาพ ซึ่งเป็นหลักประกันให้กับแรงงานและผู้ติดตามเมื่อเกิดกรณีเจ็บป่วยช่วยลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลได้ อย่างไรก็ตามยังมีแรงงานต่างด้าวบางส่วนที่เข้ามาแบบผิดกฎหมายจะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง ซึ่งแรงงานเหล่านั้นไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ส่งผลให้โรงพยาบาลต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายโดยใช้เงินกองทุนสงเคราะห์ของโรงพยาบาล⁷ หรือบริหารจัดการร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน และต้องสูญเสียงบประมาณในการดูแลสุขภาพแรงงานต่างด้าวที่ไม่สามารถเรียกเก็บได้เป็นจำนวนหลายร้อยล้านบาท⁸ และพบว่าโรงพยาบาลต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้นในการดูแลแรงงานต่างด้าวที่มาคลอด หรือมีภาวะเสี่ยง

ต่อสุขภาพทั้งในระยะตั้งครรภ์และระยะคลอด ซึ่งปัจจุบันมีแนวโน้มที่สูงขึ้น³

สำหรับรูปแบบในการให้บริการในแผนก หลังคลอด โรงพยาบาลในสังกัดของกองทัพเรือ พบว่า โรงพยาบาลจะใช้คู่มือการปฏิบัติตัวในระยะ หลังคลอด และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ภาษาไทย สอนมารดาหลังคลอดชาวพม่าเป็นรายบุคคล ในกรณี ที่มารดาไม่เข้าใจพยาบาลจะให้มารดาหลังคลอด คนอื่น ญาติ หรือนายจ้างที่รู้ภาษาพม่าช่วยในการ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่มารดาหลังคลอดชาวพม่า โดยพยาบาลคอยช่วยเหลือในการจัดทำทารก หรือ การเข้าเต้าจนกว่ามารดาจะทำได้ถูกต้อง ในกรณี ที่หวั่นมีปัญหาคงส่งไปคลินิกนมแม่เพื่อให้ พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านนมแม่แก้ไข โดยใช้ คำแนะนำและวิธีที่สอนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ภาษาไทยในการสอน โดยไม่มีล่ามหรือพยาบาลที่ พูดภาษาพม่าได้ ทำให้เป็นปัญหาในการสอนหรือ ให้คำแนะนำ ซึ่งทำให้มารดาหลังคลอดชาวพม่าที่ ไม่เข้าใจภาษาไทยอาจไม่ได้รับความรู้ที่ถูกต้อง หรือครบถ้วน ดังนั้นการลดช่องว่างของปัญหาด้าน การสื่อสารด้วยการพัฒนาสื่อด้านสุขภาพให้กับ ผู้รับบริการที่มีความแตกต่างของวัฒนธรรมด้าน ภาษาสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย จะช่วยให้ มารดาหลังคลอดได้รับความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และนำไปสู่การปฏิบัติตัวที่เหมาะสมต่อไป⁹

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา เกี่ยวกับสื่อการสอน พบว่า สื่อวีดิทัศน์เป็นสื่อที่มี ประสิทธิภาพในการสื่อสารสูง มีทั้งภาพ สี และ เสียงประกอบเป็นสิ่งที่เราผ่านการสัมผัสทางตา และทางหูช่วยให้เกิดการเรียนรู้และจดจำได้ดี¹⁰ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กมลวรรณ โชตินิพัทธ์ และ ศราวุฒิ อุพูนันท์¹¹ ที่พบว่า สื่อวีดิทัศน์มี ส่วนอย่างมากที่จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจ อธิบายสิ่ง ที่ยากให้เข้าใจได้ง่ายด้วยภาพและเสียงประกอบที่ สมจริง ช่วยให้การให้ความรู้แก่ผู้รับชมมีประสิทธิภาพ

มีมาตรฐานเดียวกัน การใช้สื่อวีดิทัศน์ในการสอน ให้กับมารดาหลังคลอดจึงเป็นการจัดให้ได้รับ ประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง มากที่สุด นอกจากนี้วีดิทัศน์ยังเป็นสื่อที่สะดวกใน การใช้งาน สามารถแสดงให้เห็นขั้นตอนต่างๆ อย่างละเอียด¹⁰ สามารถฉายซ้ำได้หลายครั้ง ทั้งยัง ช่วยให้มารดาหลังคลอดได้รับเนื้อหาครบถ้วน และบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แนวทางในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน มารดาหลังคลอดที่มีวัฒนธรรมด้านภาษาที่ แตกต่างกัน มีการศึกษาค่อนข้างน้อยโดยพบว่า มี เพียงการศึกษาวัฒนธรรม ความเชื่อ การปฏิบัติ เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอดของสตรีชาวพม่า ที่พักอาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร² แนวทางในการ ดูแลมารดาหลังคลอดที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม¹² และการศึกษาผลของการใช้คู่มือเตรียมคลอดสอง ภาษา (พม่า-ไทย) ต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตัวใน ระยะคลอดของหญิงตั้งครรภ์พม่า⁹ แต่ยังไม่มีการศึกษาสื่อวีดิทัศน์ที่ใช้ในการส่งเสริมการเลี้ยงลูก ด้วยนมแม่ในมารดาที่มีวัฒนธรรมด้านภาษาที่ แตกต่างกัน ดังนั้นการนำวิธีที่ศึกษาการเลี้ยงลูกด้วย นมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) มาช่วยในการส่งเสริม การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยในวีดิทัศน์มีการให้ ความรู้ทั้งในรูปแบบของเสียงและคำบรรยาย ได้ภาพเคลื่อนไหวในภาษาพม่า ทำให้ไม่มีข้อจำกัด ในการเรียนรู้ ช่วยให้มารดาหลังคลอดชาวพม่าได้รับ ความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี และมีพฤติกรรม การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ถูกต้องเหมาะสม ลดปัญหา การสื่อสารระหว่างมารดาหลังคลอดชาวพม่าและ เจ้าหน้าที่พยาบาล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอดชาวพม่า

2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดา หลังคลอดชาวพม่าก่อนและหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย)

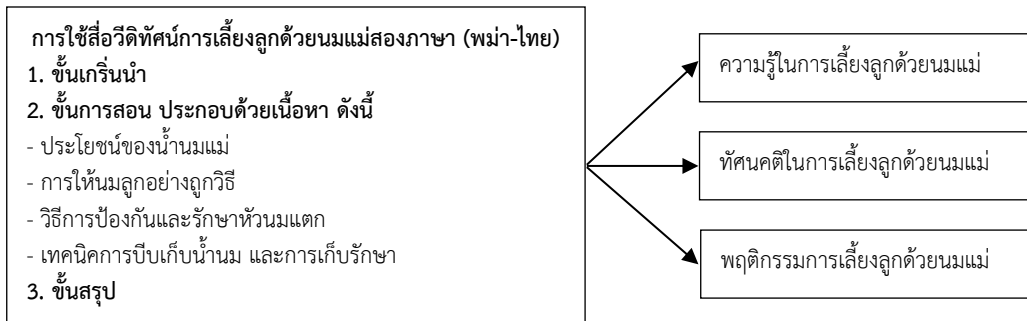
สมมติฐานการวิจัย

ภายหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูก ด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) มารดาหลังคลอด ชาวพม่ามีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ ทักษะ และ พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูงกว่าก่อนการ ใช้สื่อวีดิทัศน์

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom¹³ มาใช้เป็นแนวทาง ในการศึกษา โดย Bloom ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของ การเรียนรู้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) ซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านสมองที่เกี่ยวกับ สติปัญญา ความรู้ ความคิด ความสามารถในการคิด

เรื่องราวต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านจิตพิสัย (Affective domain) เป็นค่านิยม ความรู้สึก ความ ขาบซึ่ง ทักษะ ความเชื่อ ความสนใจ และคุณธรรม และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor domain) เป็น พฤติกรรมด้านการปฏิบัติที่ใช้ความสามารถที่ แสดงออกทางด้านร่างกาย โดยมีพฤติกรรมด้าน ความรู้และเจตคติเป็นตัวช่วยเพื่อให้เกิดพฤติกรรม การปฏิบัติที่ถูกต้อง เมื่อบุคคลได้รับข้อมูลจากสื่อ วีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) ช่วยกระตุ้นกระบวนการของสมองให้เกิดการเรียนรู้ ด้วยลักษณะของสื่อวีดิทัศน์ที่มีภาพเคลื่อนไหว เสียงประกอบ และมีเนื้อหาที่ถูกต้อง ทำให้เกิด กระบวนการของสมองในการรับรู้ จดจำ รวมทั้งเกิด การใช้ความคิดวิเคราะห์เพื่อประกอบการตัดสินใจ นำไปสู่การพัฒนาระดับความคิดที่สูงขึ้น ส่งผลถึง การเปลี่ยนแปลงของทัศนคติ และแนวโน้มในการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติที่ถูกต้อง เหมาะสมต่อไป

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental design) แบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการ ทดลอง (One-group pretest - posttest design)

ประชากร คือ มารดาหลังคลอดชาวพม่า ที่มารับบริการที่แผนกหลังคลอดในโรงพยาบาล

สังกัดกองทัพอากาศ ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือน พฤศจิกายน 2564

กลุ่มตัวอย่าง คือ มารดาหลังคลอดชาวพม่า ที่มารับบริการในหอผู้ป่วยหลังคลอด ตึกเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า และหอผู้ป่วย หลังคลอด โรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

ในช่วงเวลาที่ทำกรวิจัยในระหว่างเดือน มิถุนายน ถึงเดือน พฤศจิกายน 2564 จำนวน 32 ราย ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด (Inclusion criteria) ได้แก่ มีเชื้อชาติพม่า ไม่มีปัญหาทางการได้ยินและ การมองเห็น มีประวัติการคลอดปกติ ไม่มีภาวะแทรกซ้อน ก่อนการเข้าร่วมการวิจัย และยินดีให้ความร่วมมือ ในการวิจัย

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีคุณสมบัติตาม เกณฑ์ที่กำหนด (Exclusion criteria) คือ กลุ่มตัวอย่าง ที่มีภาวะแทรกซ้อนเกิดขึ้นระหว่างการเข้าร่วมการ วิจัย เช่น การติดเชื้อหลังคลอด การตกเลือดหลังคลอด เป็นต้น

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดย กำหนดระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ .05 กำหนด อำนาจการทดสอบ เท่ากับ 0.80 และกำหนดขนาด อิทธิพลที่มีขนาดกลาง เท่ากับ 0.50 โดยใช้โปรแกรม G*Power ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการทั้งหมด 27 คน เพื่อป้องกันการถอนตัว (Drop-out) ของ กลุ่มตัวอย่างระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยจึงกำหนด ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 20 โดย เพิ่มขึ้น 32 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ส่วน โดยมี รายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ วิดีทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวน วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้มารดาเกิด ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่ดีในการเลี้ยงลูก ด้วยนมแม่ โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบ คุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดขอบเขตของเนื้อหา และโครงร่างวิดีโอ โดยการทบทวนวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และกำหนด ขอบเขตเนื้อหาให้เหมาะสมกับมารดาหลังคลอด

ชาวพม่า ได้แก่ ประโยชน์ของนมแม่ การให้นมลูก อย่างถูกวิธี วิธีการป้องกันและรักษาหัวนมแตก เทคนิคการบีบเก็บน้ำนมและการเก็บรักษา ทำการ สืบค้นและคัดเลือกวิดีโอที่ตรงตามขอบเขตของ เนื้อหาที่ต้องการ และทำการขออนุญาตใช้วิดีโอ ไปยังหน่วยงานของผู้จัดทำ ได้แก่ วิดีทัศน์เรื่อง ประโยชน์ของน้ำนมแม่ของมูลนิธิศูนย์นมแม่แห่ง ประเทศไทย วิดีทัศน์เรื่องทำสำหรับให้นมลูก ของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ วิดีทัศน์เรื่องสาเหตุ การแก้ไข และการดูแลมารดา หัวนมแตกของพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ คลินิก นมแม่ งานห้องคลอด กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาล ระยอง และวิดีโอเรื่องการบีบเก็บน้ำนมแม่ของ MinutevideosThailand เพื่อนำมาพัฒนาเป็น วิดีทัศน์สองภาษา (พม่า-ไทย)

ขั้นตอนที่ 2 การจัดรูปแบบของวิดีโอ โดยนำวิดีโอที่ได้รับอนุญาตจากผู้จัดทำแล้ว นำมา ตัดต่อและเรียบเรียงเนื้อหาตามที่กำหนด และเขียน กรอบแสดงเนื้อหาที่สมบูรณ์ของวิดีโอ (Storyboard) ซึ่งมีรายละเอียดของข้อความที่จะปรากฏในแต่ละ ฉากหรือแต่ละหน้าจอที่สอดคล้องกับภาพใน วิดีทัศน์ รูปแบบตัวอักษร และเพลงประกอบที่จะ ใช้ในวิดีโอ

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือ โดยนำ Storyboard ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์พยาบาลด้านสูติศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน และพยาบาลผู้เชี่ยวชาญการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 1 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ จากนั้น ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ และนำ Storyboard ที่ปรับแก้เรียบร้อยแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในการใช้ ภาษาพม่าและภาษาไทย (Bilingual person) แปล จากต้นฉบับภาษาไทยเป็นภาษาพม่า (Forward translation) หลังจากที่ได้ฉบับแปลแล้วผู้วิจัยได้

นำฉบับแปลเป็นภาษาพม่าให้ผู้เชี่ยวชาญภาษาพม่าอีกท่าน แปลกลับจากภาษาพม่าเป็นภาษาไทย โดยใช้หลักการแปลย้อนกลับ (Backward translation) และนำฉบับที่ถูกแปลกลับเป็นภาษาไทยมาเปรียบเทียบกับต้นฉบับภาษาไทยครั้งแรก เพื่อตรวจสอบคุณภาพของการแปล

ขั้นตอนที่ 4 นำเนื้อหาที่สมบูรณ์ของสื่อวีดิทัศน์ ทั้งภาษาไทยและภาษาพม่าที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพการแปลในขั้นตอนที่ 3 ไปบันทึกเสียงภาษาพม่าโดยเจ้าของภาษา จัดพิมพ์คำบรรยายใต้วีดิทัศน์ทั้งภาษาไทย ภาษาพม่า และให้ผู้เชี่ยวชาญชาวพม่าตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของเสียงและภาพที่ปรากฏ ตลอดจนคำบรรยายใต้ภาพภาษาพม่าของเนื้อหาทั้งหมด และผู้วิจัยตรวจสอบ

ความสอดคล้องของคำบรรยายภาษาไทยและภาพที่ปรากฏ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำสื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) ไปทดลองใช้กับมารดาหลังคลอดชาวพม่า จำนวน 5 ราย เพื่อประเมินความเข้าใจในเนื้อหาที่น่าสนใจ โดยมีล่ามชาวพม่าที่สามารถสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาพม่าเป็นผู้ช่วยในการพูดคุย

ขั้นตอนที่ 5 นำผลการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข และทำวีดิทัศน์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปศึกษาผลของการใช้สื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) ต่อความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอดชาวพม่าต่อไป

ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

ภาพที่ 1 และภาพที่ 2 แสดงตัวอย่างเนื้อหาในวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย)

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง ประกอบด้วย อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย
2. แบบสอบถามความรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม มีคำถาม จำนวน 21 ข้อ ประกอบด้วยคำถามเรื่องประโยชน์ของนมแม่ ทำสำหรับการให้นมลูก สาเหตุ

การแก้ไข การดูแลมารดาหัวนมแตก และการบีบเก็บน้ำนมแม่ ลักษณะข้อคำถาม มีคำตอบให้เลือก คือ ถูกและผิด โดยตอบ “ถูก” ให้ 1 คะแนน ตอบ “ผิด” ให้ 0 คะแนน การแปลผลคะแนนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งคะแนนของ Bloom¹³ ดังนี้ 0 - 12 หมายถึง ความรู้ระดับน้อย 13 - 16 หมายถึง ความรู้ระดับปานกลาง และ 17 - 21 หมายถึง ความรู้ระดับมาก

3. แบบสอบถามทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับ

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของ ลักษณะ ไขยนอก¹⁴ มีคำถามจำนวน 14 ข้อ ประกอบไปด้วยข้อคำถามเชิงบวกจำนวน 9 ข้อ และข้อคำถามเชิงลบจำนวน 5 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดค่าคะแนนสำหรับข้อคำถามเชิงบวก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5 คะแนน) ถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1 คะแนน) และกลับค่าคะแนนข้อคำถามเชิงลบ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1 คะแนน) ถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5 คะแนน) มีพิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 14 - 70 คะแนน การแปลผลคะแนนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้ 14 - 32 คะแนน หมายถึง ทักษะไม่ดี 33 - 51 หมายถึง ทักษะปานกลาง และ 52 - 70 หมายถึง ทักษะดี

4. แบบประเมินพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม โดยสังเกตจากพฤติกรรมการให้นมลูก ประกอบด้วยการประเมินการปฏิบัติ จำนวน 7 ข้อ โดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้ ปฏิบัติ “ถูกต้อง” ให้ 1 คะแนน และปฏิบัติ “ไม่ถูกต้อง” ให้ 0 คะแนน มีพิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 7 คะแนน การแปลผลคะแนนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้นดังนี้ 0 - 2.33 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติได้น้อย 2.34 - 4.66 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติได้ปานกลาง และ 4.67 - 7.00 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติได้ดี

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ในส่วนที่ 2

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แบบสอบถามทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแบบประเมินพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์พยาบาลด้านสูติศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน และพยาบาลผู้เชี่ยวชาญการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 1 ท่าน ได้คำดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามรายข้อกับจุดประสงค์

(Index of Item-Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1 ทุกข้อ

2. การตรวจสอบหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แบบสอบถามทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแบบประเมินพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไปทดลองใช้ (Try out) กับมารดาหลังคลอดชาวพม่าที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 ราย คำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.76, 0.72 และ 0.87 ตามลำดับ และแบบประเมินพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (Inter-rater reliability) ได้เท่ากับ 0.85

จากนั้นนำแบบสอบถามทั้งหมดมาแปลเป็นภาษาพม่าและแปลย้อนกลับ (Back-translation) จากภาษาพม่ามาเป็นภาษาไทย โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทั้งภาษาไทยและพม่า (Bilingual) จำนวน 2 ท่าน และนำฉบับที่ถูกแปลกลับเป็นภาษาไทยมาเปรียบเทียบกับต้นฉบับภาษาไทยครั้งแรก เพื่อตรวจสอบคุณภาพของการแปล

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนดำเนินการทดลองเป็น 2 ระยะ คือ ระยะเตรียมการ และระยะดำเนินการทดลอง ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ

1. ผู้วิจัยประสานงานกับหัวหน้าแผนกหลังคลอดของโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า และโรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

2. เตรียมผู้ช่วยวิจัย ซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ มีประสบการณ์การทำงานในแผนกหลังคลอดมากกว่า

3 ปี จำนวน 1 คน โดยผู้ช่วยวิจัยได้รับการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนการวิจัย รายละเอียดของเนื้อหาและวิธีการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การแปลค่าคะแนน และให้ผู้ช่วยวิจัยชมวิดีโอทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) โดยเปิดโอกาสให้ซักถามข้อมูลต่างๆ จนเข้าใจ และให้ผู้ช่วยวิจัยได้ทดลองประเมินพฤติกรรมการเล่นลูกด้วยนมแม่ เปรียบเทียบความถูกต้องในการประเมินกับผู้วิจัยเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

3. เตรียมสถานที่ในการวิจัย โดยสอบถามความพร้อมของอุปกรณ์และสถานที่ที่ต้องใช้ในการดำเนินการทดลอง ประกอบด้วย ห้องสอนแม่และเครื่องฉายวิดีโอทัศน์

ระยะที่ 2 ระยะดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัย ดำเนินการดังนี้

1. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ จากนั้นแนะนำตัว สร้างสัมพันธภาพให้กลุ่มตัวอย่างอ่านเอกสารชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย สอบถามความสนใจ และเมื่อกลุ่มตัวอย่างตกลงเข้าร่วมการวิจัยให้ลงนามในเอกสาร

2. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแบบสอบถามทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (Pretest) หลังจากตรวจสอบความครบถ้วนของการตอบแบบสอบถาม และเก็บแบบสอบถามแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างแสดงพฤติกรรมการเล่นลูกด้วยนมแม่ และผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมการเล่นลูกด้วยนมแม่ และให้คะแนนการปฏิบัติ

3. เตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่าง แจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่า จะนำลูกไปฝากไว้กับพยาบาลในห้องดูแลทารกแรกเกิด ให้กลุ่มตัวอย่าง

เข้าห้องน้ำ และพาไปห้องสอนแม่เพื่อชมวิดีโอทัศน์การเล่นลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) เป็นรายบุคคล และแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าหลังการชมวิดีโอทัศน์จะให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามอีกครั้ง โดยใช้ระยะเวลาในการชมวิดีโอทัศน์ 25 นาที

4. หลังจบการใช้วิดีโอทัศน์ ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแบบสอบถามทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อีกครั้ง (Posttest) หลังจากตรวจสอบความครบถ้วนของการตอบแบบสอบถาม และเก็บแบบสอบถามแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างแสดงพฤติกรรมการเล่นลูกด้วยนมแม่อีกครั้ง โดยผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมการเล่นลูกด้วยนมแม่ และให้คะแนนการปฏิบัติ

5. หลังจากให้คะแนนพฤติกรรมการเล่นลูกด้วยนมแม่เรียบร้อยแล้ว แจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงการสิ้นสุดการวิจัย ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างยังปฏิบัติไม่ถูกต้อง ผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยจะแนะนำการปฏิบัติตัวในการให้นมลูกที่ถูกต้องให้กับกลุ่มตัวอย่างแต่ละราย

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย กรมแพทยทหารเรือ เอกสารรับรองเลขที่ COA-NMD-REC 046/62 และจัดทำเอกสารชี้แจงและหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยเป็นภาษาพม่า โดยชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบถึงสิทธิ์ในการตอบรับ หรือปฏิเสธในการเข้าร่วมการศึกษา ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถถอนตัวจากการวิจัยได้โดยไม่มีผลกระทบใดๆ ข้อมูลของผู้เข้าร่วมวิจัยจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ มีเฉพาะผู้วิจัยและคณะเท่านั้นที่จะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ จะไม่มีการอ้างอิงชื่อของผู้เข้าร่วมวิจัยในรายงานใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ และการนำเสนอข้อมูลจะนำเสนอในภาพรวมของผลการวิจัยเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอดชาวพม่าก่อนและหลังได้รับการสอนด้วยวิธีทัศนคติการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) โดยใช้สถิติ Paired t-test

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 - 37 ปี อายุเฉลี่ยเท่ากับ 27.44 ปี (SD = 4.74) ทั้งหมดมีสถานภาพคู่ นับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 71.9 ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด รองลงมาค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 40.6 และ 34.4 ตามลำดับ อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยระยะเวลาเฉลี่ยเท่ากับ 7.68 ปี (SD = 3.97) ส่วนใหญ่มีความ

ตารางที่ 1 คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคะแนนความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอดชาวพม่า ก่อนและหลังการใช้วิธีทัศนคติการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) (n = 32)

รายการ	ก่อนการใช้วิธีทัศนคติ				หลังการใช้วิธีทัศนคติ			
	Min	Max	Mean ± SD	ระดับ	Min	Max	Mean ± SD	ระดับ
ความรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	8	19	14.75 ± 2.64	ปานกลาง	18	21	20.47 ± 0.80	มาก
ทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	58	70	63.28 ± 2.70	ดี	4	5	65.44 ± 2.34	ดี
พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	2	7	5.56 ± 1.29	ดี	6	7	6.97 ± 0.18	ดี

ผลการศึกษาเปรียบเทียบด้วยสถิติ Paired t-test พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ภายหลังการใช้วิธีทัศนคติการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา

สามารถในการฟังและพูดภาษาไทยได้เล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 68.8 และ 65.6 ตามลำดับ และร้อยละ 96.9 ไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้

ผลการศึกษาความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก่อนใช้สื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 14.75 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยของความรู้หลังใช้สื่อวีดิทัศน์อยู่ในระดับมาก เท่ากับ 20.47 คะแนน

คะแนนเฉลี่ยของทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ทั้งก่อนและหลังใช้สื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) อยู่ในระดับดี เท่ากับ 63.28 และ 65.44 คะแนน ตามลำดับ

และคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ทั้งก่อนและหลังใช้สื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) อยู่ในระดับดี เท่ากับ 5.56 และ 6.97 คะแนน ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

(พม่า-ไทย) สูงกว่าก่อนการใช้สื่อวีดิทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 11.62$, $p < .001$), ($t = 9.22$, $p < .001$) และ ($t = 6.41$, $p < .001$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอดชาวพม่า ก่อนและหลังการใช้วีดิทัศน์การเลี้ยงบุตรด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) ($n = 32$)

ข้อมูล	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t
	Mean	SD	Mean	SD	
ความรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	14.75	2.64	20.47	0.80	11.62***
ทักษะในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	63.28	2.70	65.44	2.34	9.22***
พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	5.56	1.29	6.97	0.18	6.41***

*** $p < .001$

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของการใช้สื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) ต่อความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอดชาวพม่า สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน ได้ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย ภายหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) มารดาหลังคลอดชาวพม่ามีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพิ่มขึ้นจากก่อนการใช้สื่อวีดิทัศน์

ผลการวิจัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หลังการใช้สื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) มารดาหลังคลอดชาวพม่ามีคะแนนความรู้ในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูงกว่าก่อนการใช้สื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สามารถอภิปรายได้ว่า จากความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอดชาวพม่าก่อนการใช้สื่อวีดิทัศน์ฯ อาจเป็นผลมาจากมารดาหลังคลอดชาวพม่าได้นำการเรียนรู้จากวัฒนธรรม ความเชื่อ และการปฏิบัติ

ดั้งเดิมมาใช้ ถึงแม้ว่ามารดาหลังคลอดจะย้ายถิ่นฐานเข้ามาในประเทศไทยก็มักอยู่รวมกลุ่มเป็นชุมชนชาวพม่าที่มีสังคมเฉพาะ ทำให้วัฒนธรรม ความรู้ที่ถ่ายทอดกันมายังคงอยู่อย่างมั่นคง² และด้วยปัญหาของการสื่อสารกับบุคลากรสุขภาพ ทำให้เกิดเป็นข้อจำกัดในการได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการดูแลสุขภาพของตนเองและลูกที่ต้อง และกลับไปรับคำแนะนำ หรือปฏิบัติตามความรู้ ความเชื่อของวัฒนธรรมดั้งเดิม การนำสื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจึงเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ของมารดาหลังคลอดชาวพม่า และแก้ไขปัญหาข้อจำกัดของการสื่อสาร สามารถเพิ่มความรู้ ทักษะ และนำไปสู่พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ถูกต้อง สอดคล้องกับคำอธิบายของ Bloom ที่กล่าวว่า คนจะเกิดการเรียนรู้ที่นำไปสู่พฤติกรรม การปฏิบัติ หรือการแสดงออกถึงความสามารถในด้านร่างกายที่ถูกต้องเหมาะสม จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ ความคิด และพฤติกรรมด้านจิตใจที่เกี่ยวกับค่านิยม ความรู้สึก ทักษะ ความเชื่อ ซึ่งเป็นตัวช่วยให้เกิดพฤติกรรมการปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมของบุคคลต่อไป

จากผลการวิจัย ก่อนการใช้สื่อวีดิทัศน์ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) มารดาหลังคลอดชาวพม่ามีคะแนนเฉลี่ยความรู้ในเรื่อง การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับปานกลาง และมีความรู้ที่ไม่ถูกต้องในหลายประเด็น ทั้งในเรื่อง ประโยชน์ของนมแม่ วิธีการให้นมลูก วิธีป้องกันและ รักษาหัวนมแตก และการเก็บรักษานมแม่ โดยเฉพาะ ในเรื่องประโยชน์ของนมแม่น้ำเหลือง และช่วงเวลาที่เหมาะสมในการให้อาหารเสริมแก่ทารก ซึ่งสอดคล้อง กับการศึกษาของ Kyi และคณะ¹⁵ ที่พบว่า มารดา ชาวพม่ามีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเลี้ยงลูกด้วย นมแม่อย่างเดียวนในช่วง 6 เดือนแรกน้อยมาก โดย มารดาส่วนใหญ่ได้รับการเรียนรู้จากประเพณี วัฒนธรรมของชนชาติว่าการให้น้ำและข้าวพร้อมกับ นมแม่เป็นสิ่งที่ดีต่อลูกมากกว่าการให้นมแม่ อย่างเดียว¹⁶ และคิดว่าลูกอาจจะกระหายถ้านมแม่มี ไม่เพียงพอ¹⁷ เชื่อว่าน้ำนมใส่ที่ไหลครั้งแรกเป็นนม ไม่ดี ในรายที่น้ำนมยังไม่ไหลจะใช้สาลีชุบน้ำผึ้งให้ ลูกดูดแทน² หรือให้น้ำผสมน้ำตาลหรือน้ำผึ้ง¹⁷ ทำให้ ทารกมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อแบคทีเรีย⁶ เมื่อมี น้ำนมจะให้ลูกดูดนมแม่นาน 3 เดือนจึงเริ่มอาหารเสริม และเมื่อบุตรอายุ 6 - 7 เดือนจะให้นมกล่อง² ไม่ทราบ วิธีการเข้าเต้าหรือลักษณะการอมหัวนมที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันหัวนมแตก และไม่มีความรู้ในการดูแล ตนเองเมื่อเต้านมคัดตึง หรือหัวนมแตก จะปล่อยให้ หายเองตามธรรมชาติโดยไม่มีการแก้ไข²

ทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วย นมแม่ทั้งก่อนและหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูก ด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) อยู่ในระดับดี ซึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรม และอุปสรรคของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในประเทศ พม่า ที่พบว่า มารดาชาวพม่ามีทัศนคติที่ดีต่อการ เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีความเข้าใจว่านมแม่เป็นอาหาร ที่มีประโยชน์ต่อการเจริญเติบโต และสุขภาพที่

แข็งแรงของลูก ช่วยให้ลูกฉลาด ป้องกันการเจ็บป่วย ของลูกได้^{17,18} และการให้นมลูกจะช่วยให้เพิ่มความรู้สึก ผูกพันระหว่างแม่และลูก¹⁸ แสดงให้เห็นว่ามารดา ชาวพม่ามีทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แต่ยังมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่คิดว่าการให้ลูกดูดนม เป็นสิ่งที่น่าอับอาย ทำให้ยุ่งยาก สุขภาพของแม่ ทรมานโหมลง และทำให้ไม่ได้พักผ่อน

พฤติกรรมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พบว่า มารดาหลังคลอดชาวพม่ามีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ทั้งก่อนและหลังการใช้สื่อ วีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) อยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Hmone และคณะ¹⁸ ที่พบว่า มารดาชาวพม่าที่มี ความรู้และมีทัศนคติที่ดีในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะ ส่งผลให้มารดามีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนม แม่จนประสบความสำเร็จ และมีพฤติกรรมในการ เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่เหมาะสม ซึ่งเมื่อมารดาหลัง คลอดชาวพม่าได้ใช้สื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วย นมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) พบว่า คะแนนเฉลี่ย ของความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วย นมแม่สูงขึ้นกว่าก่อนการใช้วีดิทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .001 ดังนั้นการใช้สื่อวีดิทัศน์จึง เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยอธิบายสิ่งที่เข้าใจยากให้ เข้าใจง่ายขึ้น¹⁹ สอดคล้องกับการศึกษาของ อาภา ศรีสร้อย และ อมรรัตน์ อัครเศรษฐสกุล²⁰ และ สมฤทัย บุญชูดวง และคณะ¹¹ ที่พบว่า สื่อวีดิทัศน์ เป็นสื่อที่มีเสียงและภาพประกอบที่ชัดเจน เป็นสิ่งเร้า ที่ผ่านการสัมผัสทางตาและทางหู ช่วยกระตุ้นความ สนใจในการเรียน เกิดการเรียนรู้และจดจำได้ดีขึ้น ถึงแม้ผู้เรียนจะไม่เคยมีความรู้ในเรื่องนั้นมาก่อน หรือมีประสบการณ์น้อย สื่อวีดิทัศน์จะช่วยให้ผู้เรียน เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายในระยะเวลาอันสั้น¹¹ ก่อให้เกิด ความคิดรวบยอดและบรรลุตามจุดมุ่งหมายของ การสอนมากกว่าการใช้สื่อแผ่นพับ²⁰

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัย ไปใช้

1. ด้านการปฏิบัติทางการพยาบาล พยาบาลในแผนกหลังคลอด หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ สามารถนำสื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) ไปจัดกิจกรรมการสอนในแผนกหลังคลอด หรือแผนกฝากครรภ์ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสตรีชาวพม่าให้ถูกต้องเหมาะสม และเป็นการพัฒนาคุณภาพของการบริการพยาบาลที่ครอบคลุมถึงผู้รับบริการที่มีวัฒนธรรมด้านภาษาที่แตกต่างกัน

2. ด้านการศึกษาพยาบาล สถาบันการศึกษาสามารถนำสื่อวีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) ไปให้นักศึกษาได้เรียนรู้ และสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้แก่สตรีระยะตั้งครรภ์หรือระยะหลังคลอดชาวพม่าต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย ครั้งต่อไป

ควรศึกษาติดตามมารดาหลังคลอดชาวพม่ากลุ่มนี้ เพื่อประเมินผลของการใช้วีดิทัศน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองภาษา (พม่า-ไทย) ว่าสามารถส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวได้ถึง 6 เดือนหลังคลอด หรือเป็น Exclusive breastfeeding ได้หรือไม่

เอกสารอ้างอิง

1. Foreign workers administration office. Statistics of total number of foreign workers with work permit in Kingdom of Thailand 2023. [Internet]. [cited 2023 March 5]. Available from: https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/alien_th/9b4a0e2d98f11a62353091778517c158.pdf.
2. Numfone N, Pibul S, Suwaree S. Culture, beliefs, and self-care practices after laboring in Burmese women living in Samutsakorn province. JOPN 2016;8(2):73-82. (in Thai).
3. Phetsaen S. Accessibility of antenatal care and childbirth among Myanmar migrant workers at a hospital in Pathumthani Province. [Master's Thesis, Faculty of Public Health]. Thammasat University; 2018. (in Thai).
4. Yimyam S. Accessibility to health care services and reproductive health care behavior of female Shan migrant workers. Journal of Public Health 2012;42(3):68-82. (in Thai).
5. Santiago MC, Figueiredo MH. Immigrant women's perspective on prenatal and postpartum care: systematic review. J Immigr Minor Health 2015;17:276-84.
6. Tanzi MG, Gabay MP. Association between honey and infant botulism. Pharmacotherapy 2002;22(11):1479-83.
7. Mitthong W. Access to health care services for Myanmar migrant worker at Samutsakhon hospital. [Master's Thesis, Faculty of Public Health]. Thammasat University; 2017. (in Thai).
8. Ratchathanarat T, Wongcharoen W. Factors affecting efficiency of healthcare service for migrant workers of the hospital under Ministry of Public Health in Samut Sakhon province. Journal of Disease and Health Risk DPC.3 2020;14(2):5-15. (in Thai).

9. Jearnsawat T. The effects of using bilingual childbirth preparation handbook (Burmese-Thai) on intrapartum behaviors among Myanmar pregnant women. [Master's Thesis. Faculty of Nursing]. Prince of Songkla University; 2015. (in Thai).
10. Boonchuduang S, Juthasantikul W, Chantarokorn A, Wasinwong W. Effects of using video guided about deep-breathing exercise for patient preparation before receiving general anesthesia. *Srinagarind Med J* 2012;27(2):139-46. (in Thai).
11. Chotnipat K, Oo-puthinan S. Effects of using instruction video for self-care during receiving chemotherapy combined with pharmaceutical care on knowledge, self-care behavior and satisfaction of colorectal cancer patients. *Royal Thai Navy Medical Journal* 2019;46(2):441-57. (in Thai).
12. Oatme S, Khruachottikul, S. Guidelines for midwives in cross-cultural communication with Myanmar pregnant women. *Princess of Naradhiwas University Journal* 2017;9(2):150-61. (in Thai).
13. Bloom BS. Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals: Handbook 1 Cognitive domain. New York: Addison Wesley Longman; 1956.
14. Chainok L. Factors influencing breast feeding behaviors of postpartum adolescent mothers in Maharat Nakhonratchasima Hospital. [Research Report]. Suranaree University of Technology; 2015. (in Thai).
15. Kyi WL, Mongkolchati A, Chompikul J, Wongsawass S. Prevalence and associated factors of exclusive breastfeeding among mothers in Pan-Ta-Naw township, Myanmar. *J Public Hlth Dev* 2015;13(3):81-94.
16. Ritthimon W, Wungrath J, Thongprachum A. Factors influencing breastfeeding behaviors of Thai Karen hill tribe mothers in Nagian sub-district, Omkoi district, Chiang Mai province. *Royal Thai Navy Medical Journal* 2023;50(1):89-102. (in Thai).
17. Tun KZ. Knowledge, attitudes, and practice (KAP) survey and barrier analysis for infant and young child feeding practices. [Research Report]. Sittwe and Pauktaw Townships, Rakhine State – Republic of the Union of Myanmar; 2015.
18. Hmone MP, Li M, Agho K, Alam A, Dibley MJ. Factors associated with intention to exclusive breastfeed in central women's hospital, Yangon, Myanmar. *Int Breastfeed J* 2017;12(29):1-12.
19. Buakanok FS. Educational media development using community participatory development approach for establishing awareness of community health: a case study Bann Pae Don Ton, Chompoo sub-district, Lampang province. *Journal of Education Studies* 2015;43(1):63-79. (in Thai).
20. Srisoy A, Akkarasetsakul A. The comparative study on the effectiveness of media between brochures and video for teaching mastectomy patients at Department of Female Surgery, UdonThani Hospital. *Udonthani Hospital Medical Journal* 2020;28(2):203-11. (in Thai).